

UZASADNIENIE

W dniu 15 października 2020r. do Sądu Rejonowego w Kaliszu wpłynął pozew W. J. działającego przez pełnomocnika, będącego adwokatem przeciwko R. J. (1) o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz alimentów w kwocie po 1400 zł miesięcznie, płatnych w terminie do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia płatności którejkolwiek z rat, poczynawszy od dnia 1 lipca 2020r. W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda podniósł, że powód jest ojcem R. J. (1) i R. J. (2). Jest emerytem, którego dochód nie pozwala na pokrycie wszystkich jego potrzeb. Powód wymaga stałej opieki i na jego potrzeby została wynajęta opiekunka, której koszt wynosi 1000 zł miesięcznie. Część wydatków związanych z odpowiednim zadbaniem o powoda ponosi syn R.. Niestety nie jest w stanie samodzielnie zapewnić niezbędnej opieki biorąc pod uwagę swoje i powoda możliwości finansowe. Niezbędne jest zatrudnianie opiekunki, która może zapewnić ojcu podstawowe potrzeby. Jest to koszt który przekracza możliwości finansowe powoda nawet przy uwzględnieniu pomocy ze strony syna R.. Miesięczne wydatki powoda wynoszą ok. 4100 zł. Syn R. J. (2) stale opiekuje się ojcem oraz z własnych środków pokrywa część należności, natomiast zarówno pod względem finansowym, jak i osobistym nie jest możliwe stałe zapewnienie wszystkich potrzeb powoda z pieniędzy powoda i R. J. (2).

W odpowiedzi na pozew datowanej na dzień 22 grudnia 2020r. pozwany R. J. (1) działający przez adwokata wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego przyznał, że pozwany jest synem powoda i powód choruje, jest po udarze. Pozwany jest przekonany, że powód będący osobą niepełnosprawną oprócz emerytury otrzymuje pomoc finansową z (...)u w postaci świadczeń i dotacji na różne potrzeby w zakresie rehabilitacji, dodatku mieszkaniowego. Pozwany uważa, że jego brat R. J. (2), który jest zameldowany w miejscu zamieszkania powoda, razem z nim mieszka i dlatego powinien partycypować w kosztach utrzymania domu razem z powodem. Pozwany kwestionuje również koszt wizyt lekarzy oraz rehabilitanta określonych na kwotę 1000 zł miesięcznie, koszty żywienia w kwocie 900 zł miesięcznie i pomocy opiekunki w kwocie 1000 zł miesięcznie. Powód podaje, że część jego wydatków ponosi syn R., jednakże nie dokumentuje jakie koszty miałby ponosić drugi syn. Pozwany mieszka wraz z żoną, która nie pracuje, gdyż choruje i opiekuje się małym dzieckiem. Pozwany samodzielnie ponosi wszystkie wydatki związane z utrzymaniem rodziny.

Postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2021r. Sąd Rejonowy w Kaliszu zlecił biegłemu lekarzowi psychiatrze z listy Sądu Okręgowego w Kaliszu sporządzenie pisemnej opinii na okoliczność świadomości umysłowej powoda W. J., jego stanu zdrowia psychicznego, a w szczególności czy powód jest świadomy co do treści pozwu, zawartych w nim żądań i czy je podtrzymuje.

Biegły lekarz psychiatra w swojej pisemnej opinii podniósł, że powód W. J. ogólnie zdaje sobie sprawę co do przedmiotu złożonego pozwu w sprawie, jednak nie jest on zdolny do świadomego przewidywania konsekwencji swojego działania, nie ma możliwości pełnego wglądu w sytuację procesową i nie jest zdolny do zrozumienia przebiegu sprawy sądowej.

Na rozprawie w dniu 04 października 2022r. Przewodnicząca zarządziła zwrot pozwu uznając, że pozew dotknięty jest brakami formalnymi (brak podpisu powoda, nieskuteczne udzielenie pełnomocnictwa).

Na skutek zażalenia pełnomocnika powoda na powyższe zarządzenie, Sąd Okręgowy w Kaliszu postanowieniem z dnia 24 marca 2022r. wydanym w sprawie II Cz 266/21 uchylił zaskarżone zarządzenie.

Sąd ustalił co następuje:

W. J. ur. (...) jest ojcem R. J. (1) ur. (...) i R. J. (2) ur. (...) powoda pochodzą z małżeństwa powoda z I. J., która zmarła w 2019r.

(dowód: odpis skrócony aktu urodzenia k. 48, zeznania R. J. (2) z dn. 24/08/2022r. k. 270-271 czas od 00:21:08 do 00:54:40, zeznania R. J. (1) z dn. 24/08/2022r. k. 271 czas od 00:54:40 do 01:12:56)

W. J. na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 23 marca 2022r. wydanym w sprawie I Ns 193/21 został ubezwłasnowolniony częściowo z powodu zaburzeń psychicznych. Kuratorem dla częściowo ubezwłasnowolnionego został ustanowiony jego młodszy syn R.. Do śmierci żony, to ona zajmowała się opieką nad powodem.

W. J. jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, leżącą, wymagającą stałej opieki i pielęgnacji w związku z całkowitą niezdolnością do samodzielnej egzystencji. W/w choruje m.in. na cukrzycę typ II, nadciśnienie tętnicze, padaczkę poudarową. Powód jest po przebytym udarze niedokrwiennym mózgu, zawale serca. Ma niedowład prawostronny ciała. Wymaga stosowania diety dla chorych na cukrzycę. Jest rehabilitowany prywatnie około 6 razy w miesiącu. Koszt jednego zabiegu rehabilitacyjnego to 90 zł. W/w otrzymał wózek inwalidzki refundowany przez NFZ oraz materac. Za materac młodszy syn powoda dopłacił 200 zł. W ramach NFZ-tu powodowi przysługują 80 dni rehabilitacji, z czego powód również korzysta.

W. J. mieszka wraz z młodszym synem R. w domu jednorodzinnym pod adresem (...), K.. Na miesięczne koszty utrzymania nieruchomości składają się wydatki na wodę ok. 40 zł, śmieci ok. 80 zł, opłata za TV ok. 60 zł, ubezpieczenie ok. 35 zł miesięcznie, energia elektryczna ok. 120 zł, ogrzewanie gazowe średnio ok. 647 zł. Podatek od nieruchomości ok. 111 zł rocznie. Na pozostałe miesięczne koszty utrzymania powoda składają się – wyżywienie ok. 900 zł, odzież ok. 80 zł, pampersy i podkłady ok. 280 zł, pozostałe środki czystości ok. 250 zł, leki ok. 500 zł, telefon komórkowy na kartę 25 zł. Powód jest emerytem, ma przyznane świadczenie w kwocie 2350 zł miesięcznie wraz z zasiłkiem pielęgnacyjnym. Innych dochodów nie posiada. Jego małżonka po swojej śmierci pozostawiła oszczędności w kwocie 88 000 zł. Kwota 58 900 zł została wypłacona przez R. J. (2) w dniu 09 grudnia 2019r., co stanowi 2/3 kwoty. Pozostała część tj. 1/3 kwoty - 29 564 zł wypłacił pozwany w dniu 10 grudnia 2019r.

R. J. (2) ma 44 lata, jest bezdzietnym kawalerem. Pozostaje w nieformalnym związku z K. L., która mieszka przy ul. (...) w K., gdzie w/w mieszkał do czasu śmierci swojej matki. W/w jest zatrudniony w firmie (...) w K. na stanowisku frezera za miesięcznym wynagrodzeniem ok. 5000 zł netto. W 2021r. osiągnął dochód w wysokości 83.703,52 zł. Ma oszczędności w kwocie ok. 30 000 zł. Jest właścicielem samochodu osobowego marki p. (...) rocznik 2008 o wartości ok. 12-13000 zł. Na benzynę przeznacza ok. 500-600 zł miesięcznie. Podczas pobytu R. J. (2) w pracy, powodem opiekuje się kuzynka – M. B., której w/w płaci za opiekę miesięcznie ok. 1000 zł.

(dowód: postanowienie SO w Kaliszu z dn. 23/03/2022r. INs 193/21 k. 3 w aktach III Rns 187/22, postanowienie SR w Kaliszu z dn. 30/05/2022r. k. 14 w aktach III RNs 187/22, przekaz pocztowy k. 11, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 12, karty informacyjne leczenia k. 13-19, 25-28, 31-38, zalecenia w diecie k. 20-24, historia pacjenta k. 29-30, faktury VAT k. 39-42, rachunki k. 43, historia konta k. 172, opinia sądowo – psychiatryczna k. 197-204, zeznania R. J. (2) z dn. 24/08/2022r. k. 270-271 czas od 00:21:08 do 00:54:40, rachunki/ faktury l. 279-280, zeznania podatkowe k. 281)

Pozwany R. J. (1) ma 46 lat i pozostaje w związku małżeńskim z M. J. (1), z którego pochodzi jego mała córka M. J. (2) ur. (...) W/w mieszka wraz z rodziną i teściami M. i E. małż. K. w domu jednorodzinnym należącym do żony. Prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Na miesięczne koszty utrzymania nieruchomości składają się wydatki na: prąd ok. 125 zł, woda i ścieki ok. 61 zł, śmieci 110 zł, tv z Internetem ok. 60 zł, opał ok. 450 zł, gaz ok. 250 zł. Na rachunki za telefony całej rodziny przeznacza ok. 263 zł miesięcznie. Ubezpieczenie domu i samochodu wynosi ok. 180 zł miesięcznie. R. J. (1) jest zatrudniony w firmie (...) na stanowisku magazyniera za miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie ok. 3300 zł netto. W 2021r. jego dochód wyniósł 44 916,47 zł. Po śmierci matki odziedziczył ziemię, którą wdzierżawia sąsiadowi za kwotę 250 zł rocznie. Do tej ziemi nie otrzymuje dopłat, gdyż nie posiada gospodarstwa rolnego. M. J. (1) ma 44 lata, z zawodu kucharz. Przed urodzeniem córki była zatrudniona w firmie (...) na produkcji za miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 2000 zł. Obecnie nie pracuje zarobkowo. Opłaca składki w KRUS-ie w kwocie po 500 zł miesięcznie. Jest ona właścicielem gruntów rolnych - ok. 3 ha. P. są wykorzystane pod uprawę kukurydzy.

Cena zboża wynosi ok. 900 zł za tonę. Dopłaty wynoszą ok. 3000 zł rocznie. Żona pozwanego musi ponieść m.in. koszty wynajmu sprzętu do zasiewu, wykonania oprysków, nawożenia, środków ochrony roślin i nawozów. Z ziemi tej można zebrać około 20 ton kukurydzy. Teściowie pozwanego są emerytami i mają przyznane świadczenie w wysokości po około 1250 zł miesięcznie każdy z nich. Pozwany na wyżywienie trzech osób (swoje, żony i dziecka) przeznaczają ok. 1800- 2000 zł miesięcznie. Jego małoletnia córka uczęszcza do przedszkola, którego koszt wynosi 200 zł miesięcznie. Na mleko dla dziewczynki przeznaczają ok. 400 zł miesięcznie, odzież ok. 100-110 zł miesięcznie. Pozwany na swoje leki miesięcznie przeznaczają ok. 15 zł, a na leki przeciwbólowe dla żony ok. 80 zł. R. J. (1) jest właścicielem samochodu osobowego marki R. (...) rocznik 2003. Na benzynę przeznaczają miesięcznie ok. 730 zł. Kredyt zaciągnięty w Banku (...) na kwotę 11500,98 zł, który pozwany spłacał w miesięcznych ratach po 531,66 zł został spłacony 11 września 2020r. Do 15 lutego 2022r. spłacał kredyt zaciągnięty na zakup AGD w kwocie 1395,11 zł w miesięcznych ratach po 116,26 zł.

(dowód: potwierdzenie wpłaty k. 58, zaświadczenie k. 59, odpis zwykły księgi wieczystej k. 60, akt notarialny k. 61, wypis z rejestru gruntów k. 62, decyzja Wójta Gminy B. k. 63, pokwitowanie k. 64, karta leczenia szpitalnego k. 65-73, decyzja (...) w K. k. 74-75, faktury VAT k. 76, 78-81, 103, 121-143, pokwitowanie k. 77, decyzja (...) k. 82-83, zaświadczenie k. 84, umowa o kredyt z harmonogramem k. 85-86, potwierdzenia przelewów k. 87-98,102,109,113,115-116, 144-160, rachunki i paragony k. 99-101, 104-108, polisa ubezpieczeniowa k. 110-112, 114, 117-120, decyzja KRUS z załącznikiem k. 169-170, umowa kredytowa k. 171, historia rachunku k. 174-177, zeznania R. J. (1) z dn. 24/08/2022r. k. 271 czas od 00:54:40 do 01:12:56, zaświadczenie k. 288, decyzja (...) k. 289-292, Decyzja Wójta k. 293, 295, zeznania podatkowe k. 294, polisy k. 296-292, pismo (...) k. 300-301, polisa k. 302-307, faktury k. 308-325, 331-337, historia rachunku k. 326-329,339, 401-411, potwierdzenie wpłaty k. 330,340-400, polisy k. 338, faktury i paragony k. 412-640)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wyżej powołane dowody.

Sąd dał wiarę zeznaniom kuratora powoda oraz pozwanego w zakresie ujętym w stanie faktycznym.

Sąd nie dał wiary pozwanemu co do okoliczności, że jego sytuacja materialna nie pozwala nałożenie na rzecz ojca alimentów, gdyż jest to sprzeczne z zebrany materiał dowodowy w sprawie. Odnośnie kwot, którymi W. J., R. J. (2) i R. J. (1) podzielili się po śmierci matki braci i żony powoda, zebrany materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że strony nadal posiadają w/w pieniądze i mogą nimi gospodarować.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 128 KRiO (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359.) obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

Zgodnie z art. 135 § 1 i 2 KRiO zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Art. 133 § 1 KRiO stanowi, iż rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba, że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. § 2 tego artykułu stanowi, iż poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Zatem powstanie obowiązku alimentacyjnego dzieci względem rodziców jest uzależnione od zaistnienia określonych przesłanek. Po stronie rodziców przesłanką jest ich stan niedostatku, natomiast dzieci muszą mieć możliwości zarobkowo – finansowe, aby spełnić nałożony na nich obowiązek. Przesłanki niedostatku rodziców i możliwości zarobkowych dzieci muszą zostać spełnione łącznie. Niedostatek występuje wtedy, gdy uprawniony nie może w pełni własnymi siłami, z własnych środków, zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb (por. komentarz do art. 133 Alimenty KRiO red. Ignaczewski 2016, wyd. 4, legalis).

Powództwo częściowo ubezwłasnowolnionego W. J. działającego przez kuratora zasługiwało na częściowe uwzględnienie. W ocenie Sądu zasadne jest ustalenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego wobec ojca na kwotę po 400 zł miesięcznie.

Powód jest osobą starszą, schorowaną, niezdolną do samodzielnej egzystencji, a uzyskiwany przez niego dochód w postaci emerytury wraz z zasiłkiem pielęgnacyjnym nie wystarcza na zaspokojenie jego wszystkich usprawiedliwionych potrzeb. W/w nie ma innych dochodów, pozostaje w niedostatku. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że dochód powoda wynosi ok. 2350 zł, natomiast usprawiedliwione wydatki ok. 4100 zł – w tym koszty opieki w kwocie 1000 zł. Po śmierci żony powoda, bezpośrednią opiekę nad nim przejął jego młodszy syn – R. J. (2), który poza wkładem finansowym, wypełnia swój obowiązek alimentacyjny wobec ojca również poprzez opiekę nad nim. Młodszy syn powoda jest jednak aktywny zawodowo i w trakcie pobytu w pracy zmuszony jest zapewnić ojcu opiekę, która jest niezbędną z uwagi na ciężki stan zdrowia powoda. Jest to wydatek konieczny, biorąc pod uwagę, że bracia nie wspierają się wzajemnie w opiece nad ojcem.

Pozwany R. J. (1) jest najstarszym synem powoda. Jest on osobą w wieku produkcyjnym, zdolną do pracy. W/w pozostaje w związku małżeńskim z M. J. (1), która również jest osobą zdolną do pracy. W tym miejscu należy wskazać, że małżonkowie są obowiązani do udzielania sobie wzajemnej pomocy, w tym również finansowej. Pozwany jest w takim samym zakresie zobowiązany do partycypowania w kosztach utrzymania małoletniej córki, co matka dziewczynki. W/w nie jest również zobowiązany do ponoszenia wszystkich kosztów utrzymania domu, gdyż jego teściowie mają własne dochody w postaci emerytur. Obowiązek pomocy rodzicom na starość, którzy znajdują się w niedostatku spoczywa przede wszystkim na ich dorosłych dzieciach i to na uwadze powinien mieć pozwany. Pozwany natomiast nie pomaga bratu w pełnieniu opieki nad wspólnym ojcem i w niniejszej sprawie nie ma znaczenia, jakie relacje łączą obu braci.

W ocenie Sądu sytuacja życiowa i majątkowa pozwanego pozwala mu na partycypowanie w kosztach utrzymania ojca na poziomie po 400 zł miesięcznie. Pozwany osiąga miesięczny stały dochód z wynagrodzenia za pracę w kwocie ok. 3300 zł. Prowadzi on wspólne gospodarstwo domowe wraz z małżonką i teściami, którzy również osiągają własne dochody (emerytura, gospodarstwo rolne). Prócz małoletniej córki w/w nie ma nikogo na swoim utrzymaniu. W przeciwieństwie do powoda, który z uwagi na wiek i stan zdrowia, pozwany ma możliwość podjęcia dodatkowego zatrudnienia w celu uzyskania większych środków pieniężnych. Pozwany ma moralny i prawny obowiązek względem ojca.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, niezaspokojone potrzeby powoda wynoszą ok. 1750 zł miesięcznie. Pozwany zdaniem Sądu jest w stanie i powinien wygospodarować kwotę 400 zł w swoim budżecie domowym na rzecz ojca. Jego możliwości majątkowe i finansowe nie pozwalają jednak aby partycypował on w kosztach utrzymania ojca w większym zakresie. Obowiązek alimentacyjny pozwanego względem ojca jest ograniczony bowiem jego obowiązkiem alimentacyjnym, który posiada wobec małoletniej córki M.. Utrzymanie dziewczynki wynosi ok. 1500 zł miesięcznie.

W pozostałym zakresie usprawiedliwione koszty utrzymania powoda, który pozostaje w niedostatku powinien ponieść jego drugi syn – R., którego możliwości zarobkowe i majątkowe są wyższe niż pozwanego. Należy zważyć, że kurator powoda będzie pokrywał koszty utrzymania ojca w kwocie ok. 1350 zł miesięcznie, czyli w zakresie 3 razy wyższym niż pozwany. W/w osiąga znacznie wyższe dochody niż starszy brat i nie ciąży na nim żaden obowiązek alimentacyjny względem innej osoby. Kwestia posiadanych przez niego oszczędności nie stanowi podstawy do tego, aby obciążać go wszystkimi kosztami utrzymania ojca.

W tych okolicznościach Sąd na podstawie wyżej powołanych przepisów orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku zasądając od pozwanego na rzecz ojca alimenty w wysokości po 400 zł miesięcznie, poczynając od dnia wniesienia pozwu tj. dnia 1 lipca 2020r.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności zawarte w punkcie 2 sentencji wyroku oparto na treści art. 333 § 1 kpc.

W punkcie 3 sentencji wyroku, Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie tj. co do zasądzenia od pozwanego na rzecz ojca alimentów w kwocie po 1400 zł miesięcznie. Jak już wyżej wskazano, wysokość obowiązku alimentacyjnego zależy nie tylko od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego ale także od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Pozwany prócz partycypowania w kosztach utrzymania ojca, ma na swoim utrzymaniu również małoletnią córkę, na potrzeby której również jest zobowiązany łożyć. W ocenie Sądu jego sytuacja życiowa i majątkowa nie pozwala na łożenie na rzecz ojca alimentów w wysokości powyżej kwoty 400 zł miesięcznie. Zasądzenie od pozwanego alimentów w kwocie wyższej spowodowałoby szkodę dla utrzymania pozwanego jak i jego rodziny.

O kosztach jak w punkcie 4 sentencji wyroku Sąd orzekł przy zastosowaniu przepisu art. 102 kpc, biorąc pod uwagę sytuację życiową i majątkową stron postępowania.

O kosztach jak w punkcie 5 orzeczono w oparciu o przepis art. 100 kpc.